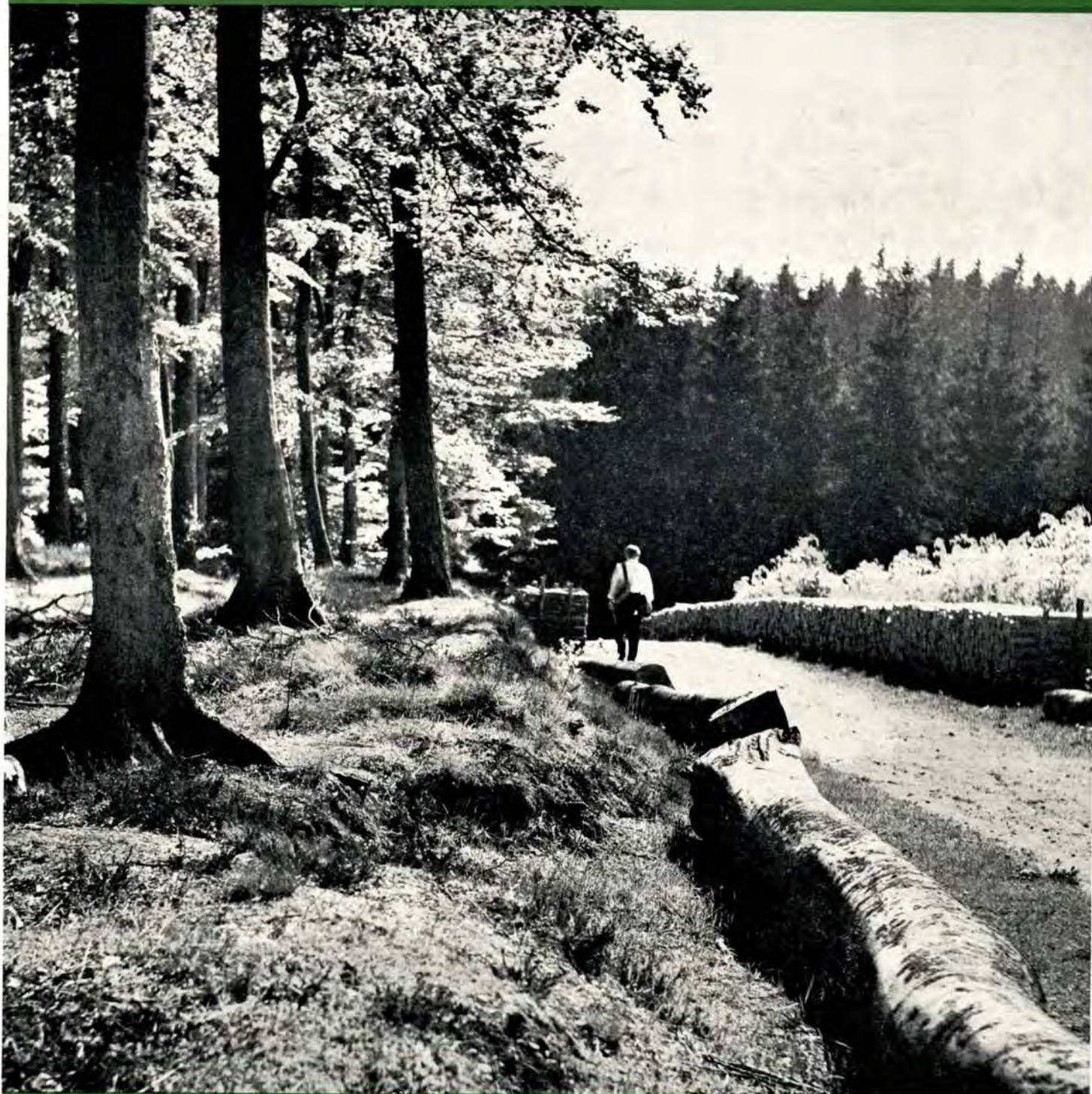

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
August 1969

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S . PINDSTRUP

DANSKE SKOVDISTRIKTER SÆLGER PYNTEGRØNT TIL DANSK TRÆ-EKSPORT

- og opnår et godt og planlagt salg!

Pyntegrønt aftages i følgende sorter:

GRANDIS - ÆDELGRAN - DOUGLAS
NORDMANNNS-GRAN - NOBILIS

Juletræer i ÆDELGRAN og NORDMANNNS-GRAN købes i større mængder.

Sæt Dem i forbindelse med os i god tid før sæsonen, så sikrer De Deres produktion garanteret afsætning!

Bov pr. 6330 Padborg - Tlf. (046) *73077

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING,
Vester Voldgade 86,
1552 København V.,
Telf.: (01) 122166*
Postgirokonto: 1964.

Ansvarhavende:
Redaktør Knud Meister
Bredgade 41
1260 København K.
Telf. (01) 119511

Redaktionsudvalg:
Kammerherre S. A. Timm
(formand)
Professor, dr. agro.
H. A. Henriksen
Professor N. K. Hermansen
Kgl. skovrider Vagn Johansen
Kgl. skovrider Preben Møller
Skovrider N. P. Tulstrup

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg.
Dansk Skovforening.

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening
Koster for 1969
kr. 45,- (incl. moms kr. 5,-)

Hvilken skovtype tiltrækker publikum mest i
Luskovskoven eller nåletræsskovene?
Artiklen side 3 fortæller bl.a. om en tysk
undersøgelses resultat: at nåletræsskovene
appellerer stærkest til skovvandreten.
(Foto: Inga Aistrup).

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Toldbodgade 57
1253 København K.

AUGUST 1969

Skovene som friluftsområder

Af Professor N. K. Hermansen

Den nye naturfredningslov bygger ikke på nogen
analyse af behovet for skovene som rekreative områder.

Trods betydelig modstand fra skov-
ejerside har folketetinget nu vedtaget
den nye naturfredningslov, hvorefter
de private skove er åbne fra 1. oktober
i år for færdsel til fods og kort-
varigt ophold på skovvejene.

Fra et objektivt skovbrugspolitisk
synspunkt kan denne bestemmelse i
det mindste kritiseres på to punkter:

★ *for det første medfører den risiko
for en reel forringelse af adgangen
til de private skove, som hidtil i
meget vidt omfang på frivillighedens
basis har været åbne for publikum.*
Foringelsen vil opstå, hvor skov-
ejerne vælger at holde sig strikte til
lovens ord om, at færdsel kun er
tilladt på skovvejene. Især for natur-
iagttagere og sportsudøvere vil lo-
ven på den måde kunne blive til
stor skade og den politiske målsæt-
ning i realiteten forfejlet.

★ *For det andet er det kritisabelt,
at man i det hele taget har gennem-
ført en sådan lovbestemmelse uden
først at undersøge størrelsen og ka-
rakteren af behovet for anvendelsen
af skovene som friluftsområder.* Det
er meget vel tænkeligt, at nærmere
analyser af behovet kunne have ført
frem til mere hensigtsmæssige og
nuancerede udveje til opnåelse af
formålet: Tilfredsstillelse af befolk-
ningens behov for friluftsområder.
I hvert fald er det sikkert, at den
valgte linealløsning: åbning af alle
skove over en bank, vil virke urimelig
i nogle tilfælde og uhensigts-
mæssig i andre.

Publikums meget forskelligartede be-
hov og den stærkt varierende inter-
esse, der knytter sig til de enkelte
skove på grund af deres beliggenhed
og art, er altså ikke blevet tilgodeset
ved loven. Den politiske målsætning,

der ligger bag den nye lov: At sikre
befolkningen adgang til friluftsområ-
der, kan selvfølgelig ikke kritiseres.
Men valget af det politiske middel
burde være sket efter tilbundsående
analyser af behovet.

Med henblik på den fremtidige skov-
politik både over for offentlige og pri-
vate skove er sådanne undersøgelser
imidtrod stadig af interesse, selvom
en del af løbet er kørt. I det hele taget
er der brug for nærmere overvejelser
vedrørende skovens samfundsmæssige
betydning og placering i vore dage,
hvor en nyvurdering af de værdier, der
kan hentes i skovene, synes at være
i gang i de fleste vestlige lande.

Analyser af behovet for skovene som
friluftsområder forekommer da også
stadig hyppigere, og der er fundet
interessante resultater, f. eks. af en
undersøgelse gennemført af det skov-
brugspolitiske institut ved universitetet
i Freiburg.

Den tyske undersøgelse

Denne undersøgelse havde til formål
at klarlægge publikums holdning over
for skovene. Den blev gennemført ved
uddeling af spørgeskemaer til forskel-
lige grupper af mennesker, om hvilke
man på forhånd må antage, at de var
interesserede i skoven som friluftsom-
råde. Der er altså ikke tale om et re-
præsentativt udsnit af den tyske be-
folkning. Man kan med andre ord
ikke af undersøgelsen udlede noget
om behovets størrelse. Man kan alene
få et fingerpeg med hensyn til beho-
vets karakter.

Resultatet af undersøgelsen, der er
baseret på 6000 besvarelser, ser i store
træk således ud:

95 % af de adspurgte sætter skovens
betydning som friluftsområde højere
end deres betydning som råstofkilde.

Dette resultat må selvfølgelig netop ses i relation til, at flertallet af de adspurgte var hyppige skovgæster.

Hovedparten af de adspurgte (70 %) opsøger skovene for at slappe af i rolige omgivelser, men formålet med skovbesøgene varierer dog en del efter alder, køn og hjemsted (land- eller bybefolkning).

En del af grupperne bestod af besøgende på en udstilling. 96 % af disse boede i nærheden af en skov. Kun 3 % af dem gjorde ikke brug af denne nærliggende rekreativ mulighed, 50 % benyttede den ofte, resten lejlighedsvis. Resultatet viser den særlige betydning, der må tillægges skove i nærheden af større byer.

Flertallet af de adspurgte foretrak at benytte markerede vandreture, især markerede veje og stier med udgangspunkt i parkeringspladser. Men man ønskede forbudet mod motorkørsel i skovene opretholdt. (Det danske statskovbrugs udsendelse af brochurer over markerede ture gennem interessante dele af statsskovene stemmer godt med sådanne ønsker, og undersøgelsen viser i øvrigt i så henseende en måde, hvorpå man kan få produktionskovbrug og rekreativskovbrug til at trives side om side.)

De fleste adspurgte (70 %) er tilfredse med den herskende skovtilstand, og med hensyn til bevoksningstype fore-

trækker de fleste som ventet blandings-skoven med både løv- og nåletræ. Uventet er det derimod, at der er flertal for nåletræ, når valget alene står mellem rene bevoksninger. Kun i en af grupperne, der udelukkende bestod af forstmænd, var det den overvejende opfattelse, at løvtræ tjener rekreativformålene bedst. Man får uvilkårligt det indtryk, at det i virkeligheden er forstmændene, der fremelsker forestillingen om løvtræs-skoven som det mest attraktive skovbillede. Eller er det traditionen, der er det afgørende – erindringer om pragtfulde synsindtryk i Schwarzwalds nåleskove? Under alle omstændigheder er skønhedsopfattelsen vel for en stor del noget tillært og dermed noget påvirkeligt.

Skade på skoven

Der blev også stillet spørgsmål om de skader, publikums færdsel forvolder. Svarene fra forstmandsgrupperne viser, at skaderne – foruden brandskader – overvejende består i forurening af skoven, samt ødelæggelse af veje, broer, vandløb o. lign., men i ringe grad ødelæggelser i kulturer. Skadernes størrelse blev vurderet til mellem 0,3 og 2000 DM pr. ha årligt – de fleste vurderinger lå mellem 1 og 10 DM pr. ha årligt, altså et betragteligt beløb.

Efter forstmændenes erfaring kan skaderne begrænses betydeligt ved indretning af parkeringspladser, opsætning af papirkurve, skiltning, afmærkning af vandreture o. lign.

Endelig er de forskellige grupper blevet stillet over for spørgsmålet om, hvad man skulle gøre, hvis indtægterne fra skovens materielle produktion ikke er tilstrækkelige til at dække udgifterne ved skovens drift og vedligeholdelse. – 1 % af de adspurgte svarede, at skovbruget da måtte opgives, 4 % mente, at man i så fald måtte begrænse plejen af skoven. De resterende 95 % var af den opfattelse, at staten i en sådan situation måtte yde den fornødne støtte til opretholdelsen af skovbruget i uændret omfang.

Som sagt viser denne tyske undersøgelse, hvoraf der her kun er gengivet enkelte resultater, ikke noget om størrelsen af behovet for at anvende skovene som friluftsområder. Men den siger noget om behovets kvalitative sider, og navnlig viser den, at man ikke uden nærmere undersøgelser kan gætte sig til befolkningens holdning over for skovene.

Hvis de danske skove skal placeres rigtigt i samfundshusholdningen nu og i fremtiden, vil analyser af denne art være nødvendige – sideløbende med analyser af andre sider af skovens samfundsmæssige betydning. ★

FRA DANSK SKOVFORENING

Dansk Skovforenings bestyrelse har på sit møde den 26. juni vedtaget – efter tilskyndelse fra handelsudvalget – i samråd med Hedeselskabets plantningsafdeling snarest at etablere en »filial« af Danske Skoves Handelskontor vest for Storebælt. Til igangsætning m. m. af filialen er afsat en rammebevilling på 50.000 kr. på handelskontorets budget.

★

Spørgsmålet om fremstilling af standard-skilte vedrørende publikums færdsel i skovene i henhold til den nye naturfredningslov overvejes for tiden i skovforeningens bestyrelse.

Dansk Skovforenings handelsudvalg afholder sit næste ordinære møde den 21. august i København, hvor drøftelse af markedssituationen for dansk træ er vigtigste punkt på dagsordenen.

★

Et nyt oplag af legitimationskort til private skovejere og deres personale, som på begæring kan udstedes af resp. politimestre, er ved at blive fremstillet.

★

Som Dansk Skovforenings repræsentant i Danmarks Naturfonds styrelse har skovforeningens bestyrelse udpeget kgl. skovrider A. Tage-Jensen.

★

Som Dansk Skovforenings repræsentant i Friluftsrådets Turistkulturudvalg har skovforeningens bestyrelse udpeget

hofjægermester, lensgreve K. Holstein-Ledreborg.

NOTER

United Nations

Fra 1. jan. 1969 er forstkandidat Anders Røjkjær ansat under United Nations Development Programme (UNDP) i New York som »Project Officer« ved FN's udviklingsprogrammer for udviklingslande. Arbejdet består i administrationen af sådanne programmer.

Flisstation på Bornholm

Iflg. »Bornholmeren« for den 1. juli 1969 oprettes af andelsforeningen »Boværk« en flisstation på Bornholm, der vil kunne aftage affaldstræ fra de bornholmske skove, også statsskovene og de kommunale skove. Stationen vil kunne aftage 30.000 m³ træ. Produktionen kan allerede starte til november i år. Man regner med, at de 30.000 m³ affaldstræ

skal kunne give 18.000 tons flis. Der er i øjeblikket stor efterspørgsel på flis til cellulose.

På længere sigt håber ledelsen af »Boværk«, at flis-stationen kan udvikles til en spånpladefabrik, men det er foreløbig fremtidsmusik.

80 år

Kgl. skovrider *A. Wanscher*, fhv. skovrider for Sønderborg skovdistrikt, fylder 80 år den 1. september.

80 år

Skovrider *Albert Brandt*, fhv. skovrider og godsforvalter på Halsted Kloster, fylder 80 år den 7. september.

70 år

Skovrider *F. H. Aaskov*, fhv. skovrider for Hedeselskabets 6. plantagedistrikt, fylder 70 år den 14. september.

25 års jubilæum

Skovrider *H. C. Andersen* har den 1. september været skovrider for Lystrup og Jomfruens Egede skovdistrikter i 25 år.

Den svenske skovindustri har centraliseret sin databehandling i en landsdækkende organisation, Skogbrukets Datacentral (SDC), der virker som serviceorgan for 2.000–3.000 virksomheder med tilknytning til skovbranchen.

I løbet af få år er SDC blevet et af Sveriges største bureauer inden for EDB-området med 10–11 pct. af markedet.

Pietetsfølelsen for naturområderne ligger begravet under affaldsdyngerne!

Ordene kommer fra en skovfoged, der i et læserbrev i Politiken beskriver, hvordan der alt for ofte ser ud i dag – og understreger, hvor kostbart det bliver at gennemføre forslaget om, at det offentlige skal betale for fjernelsen af affaldet i de private skove.

Skovfogeden taler om »vognlæs af kasserede møbler, vognlæs af byggepladsaffald, papkasser, gamle cykler, knallerter, årgange af aviser, udtjente biler, hvor motor og nummerplade er fjernet, flasker, kasser, gamle køleskabe og el- og gaskomfurer, plasticemballage, der er tildels uforgængelig, tomme olietønder og oliedunke, kasserede barnevogne og beklædningsgenstande«.

En høring og en ekskursion

Fremtidens skovpolitik i Danmark

I dagene 26. og 27. september arrangerer **Danske Forstkandidaters Forening** i forbindelse med sit årsmøde på Askov Højskole en **høring og ekskursion** over emnet »Fremtidens skovpolitik i Danmark«.

Medlemmer af Dansk Skovforening er velkomne til at deltage i årsmødets faglige del i nævnte dage.

Programmet for arrangementet ser således ud, med forbehold af ændringer:

Fredag den 26. sept. 1969

Kl. 10,00: Indføring i emnet »Fremtidens skovpolitik i Danmark« ved 2 foredrag:

- 1) **professor N. K. Hermansen**
Skovlovens politiske målsætning, skovbrugets økonomiske betydning for samfundet såvel som for den enkelte ejer, m. v.
- 2) **skovrider Sten Bjerke, statens naturfrednings- og landskabskonsulent**
Skovens betydning for naturfredning, landskabsplanlægning og befolkningens friluftsliv, m. v.

Kl. 12,00: Frokost på Askov.

Kl. 13,00: Mødet fortsættes som en høring, en mødeform, der vil være medlemmerne bekendt fra fjernsynet. Som deltagere i denne høring har foreningen inviteret følgende gæster:

Vidnepanel:

landbrugsminister **Peter Larsen**
departementschef **Henning Rohde**
skovrider **Sten Bjerke**
statsskovdirektør **H. Frølund**
direktør **Fr. Heick**, Det danske Hedeselskab
professor **N. K. Hermansen**
kontorchef **W. Horsten**, Friluftsrådet
godsejer, forstkandidat **Fl. Juncker**
forfatteren **Ib Kock-Olsen**
gårdejer **E. Kristensen**, formand for De samvirkende danske Småskovsforeninger
professor, dr. jur. **Verner Goldschmidt**, Kultursociologisk Institut
professor, dr. phil. **Vald. M. Mikkelsen**, præsident for Danmarks Naturfredningsforening
godsejer, dr. agr. **M. Schaffalitzky de Muckadell**, formand for Dansk Skovforening

Spørgepanel:

redaktør **Knud Bavngaard**, Jyllandsposten
statsskovrider **E. Laumann Jørgensen**
redaktør **Kaj Robert Svendsen**, Berlingske Tidende
godsejer, forstkandidat **Nils Wilhjelm**

Ordstyrer:

professor **Peter Moltesen**.
Det skal sluttelig om høringen bemærkes, at der tillige vil være mulighed for at stille spørgsmål til vidnerne fra salen.

Lørdag den 27. sept. 1969

Ekskursion til Pamhule skov under Haderslev skovdistrikt med fortsættelse af emnet »Fremtidens skovpolitik i Danmark«.

Kl. 8,30: Busserne afgår fra Askov. Ekskursionen vil i øvrigt forme sig som en konfrontation mellem to forskellige målsætninger:

- 1) En erhvervsøkonomisk driftsform ved **lektor, lic. agr. P. Brun Madsen, (skovbruksafd.)**.
- 2) En rekreativ driftsform med henblik på at indrette en fritidsskov ved **forstkandidat Povl Degener (Landsplanudvalget)**.

Kl. 12,30: Frokost på Askov Højskole.

Kl. 14,00: Mødet slutter med, at de på ekskursionen gennemgæede planforslag manifesterer sig i økonomiske modeller med påfølgende diskussion.

Da forstkandidatforeningen beslægtet Askov Højskole i sin helhed, henvises medlemmer af Dansk Skovforening til selv at sørge for evt. overnatning andetsteds.

Tilmelding til mødet sker skriftligt inden 10. sept. d. å. til **Danske Forstkandidaters Forening, Søndertoften 46, 2630 Tåstrup**, med nøje angivelse af, hvilke dage man ønsker at deltage.

Prisen er incl. kursusafgift og frokost: 35 kr. pr. dag.
Betaling foretages ved indsendelse af beløbet til foreningens postgirokonto nr. 1491 samtidig med tilmeldelsen.

Se de to mennesker ved siden af træet! Så stort er et Sequoiatræ i Yosemite National Park, Californien. Diameteren er mere end 12 meter.

Om naturens templer

eller om det højeste, tykkeste og ældste af alt levende

af statsmeteorolog Leo Lysgaard

I en tid, i hvilken Danmarks skove endnu bærer gabende sår efter stormens slag, og regeringen sysler med en lov om åbning af de private skove, kan det være afledende at vende blikket mod en anden del af verden, hvor der også er fredningsproblemer, om end af en anden art end de hjemlige. Turister, der har aflagt besøg i Californiens sequoiaparker, udtaler samstemmende, at det var som at betræde en domkirke. De blev grebet af en lignende følelse af andagt, og af ærefrygt for naturens tusindårige monumenter forstummede eller neddæmpedes al tale til en hvisken.

Spanierne opdagede Californiens kyst ved Monterey i 1602, men alligevel stammer den første skriftlige beretning om opdagelsen af verdens højeste træer, redwood- eller rødtvedtræerne, fra så sent et år som 1769. På den tid beherskede redwooderne kyststrækningen helt fra Monterey til et stykke op i Oregon, men siden er der sket en så kraftig udtynding, navnlig i det 19.

århundrede, ved opbygningen af statens byer, at en »Save-the-Redwoods League« blev stiftet i 1919. Denne liga har til formål at søge så mange som muligt af de høje og smukke træer bevarede for eftertiden i nationalparker.

Det var af to grunde på høje tid, at denne liga blev stiftet; thi redwood er et gavntræ, som der er stor rift om. Stammerne er lige og langsomt tilspidset opefter, veddet er stærkt og får satinglans efter polering. Endelig er træet usædvanlig modstandsdygtigt over for råd og insekter. Også den tykke bark har mange anvendelsesmuligheder bl. a. til isolation, oliefilter etc.

Et enkelt redwoodtræ kan give et udbytte på 40.000 board feet eller ca. 95 m³ første klasses gavntræ. Men det tager ca. 500 år at producere en ny kæmpe.

På flad jord er det forholdsvis let at fælde et redwoodtræ; man anvender en sav med en kæde på 7½ fod. På

en skråning er problemet vanskeligere; thi træerne splintres, og alt for meget ved går tabt, hvis de falder ned ad skråningen.

Til menneskenes udryddelses proces kommer naturens egen. Kæmpetræerne har ingen pælerod, men står og falder med styrken af det vidt forgrenede, overfladiske rodnet. Fjerner voldsomme regnsky og vandflom for megen jord, kan storme vælte i hundredevis af kæmper. Alene i 1959 væltede en to-timerstorm i et enkelt selskabs skov så mange, at det kom til at udgøre ca. 24.000 m³ gavntræ. Hvis der følgelig ingen fredning var kommet i stand, ville træerne gå deres undergang i møde.

Det populære navn, redwood, hidrører – som selve navnet antyder – fra friskskåret veds rødlige farve, mens det latinske navn »sequoia sempervirens« (stedsegrønne eller eviggrønne sequoia) er af delvis indiansk oprindelse. Cherokee-høvdingen, Sequoyah, virkede blandt giganterne i »Giant Forest« hele sit liv og indlagde sig stor fortjeneste ved at finde frem til et alfabet for indianske tungemål i 1821. Til ære for denne høvding blev redwoodtræet kaldt sequoyah af den østrigske botaniker Stephan Endlicher. Senere latiniseredes endelsen yah til ia.

Redwooderne kan formeres ved ud-såning af frø fra olivensmå kogler. Frøene udsås sædvanligvis fra helikopter sammen med douglasfrø; douglasgran vokser hurtigere end sequoia og har til opgave at binde jorden, så den ikke skal skylle bort. Men formering kan også finde sted ved stiklinger og ved skud fra stubbe. På en falden kæmpe kan der skyde en hel række nye træer frem. Man har observeret, at en redwood har kunnet skyde friske skud i ti år efter faldet, så det er ikke uden grund, at den har fået tilnavnet sempervirens.

Nålene er ca. 2 cm lange og flade – omtrent som på ædelgraner. De er smukt stedsegrønne undtagen i toppen af kæmperne, hvor de bliver små og rustfarvede. Koglerne er som nævnt på størrelse med oliven, men til gengæld er antallet umådelig stort.

Redwoodstammerne er usædvanlig lige og regelmæssige. Den højeste kæmpe til dato blev opdaget i 1963 af dr. Paul Zahl fra National Geographic Society i Washington D. C. Den målte 112,2

m i højde, 4¼ m i tværmål og 13,4 m i omkreds i brysthøjde. Alderen menes at ligge et sted mellem 400 og 800 år. Kæmpen vokser tillige med næsten ligeså høje træer i Redwood Creek Lund i Humboldt i det nordlige Californien. I nærheden står også Arco-kæmpen, der kun er godt 77 m høj, men 5,8 m i tværmål og 18,3 m i omkreds. Det ældste redwoodtræ, man kender, opnåede en alder af 2200 år. Af berømte redwood-træer vokser Rockefellers og Founders i Humboldt Redwoods State Park, mens Kandelabertræet (Chandelier-træet) vokser noget sydligere i Underwood Park, men også ved den berømte Redwood Highway, der fører nordpå langs kysten fra San Francisco til Oregon. Kandelabertræet er blevet særlig kendt, fordi det er forsynet med en tunnel, så bilerne kan køre igennem det.

I 1858 opdagede Hale R. Tharp – efter indianernes anvisning – på vestsiden af Sierra Nevada »Giant Forest« med verdens tykkeste og mægtigste træer, som man uden overdivelse kaldte »big-trees« og tillige redwood efter barkens og det friske veds rødlig farve, idet man ikke skelnede mellem kyst-redwooderne og Sierra Nevada-redwooderne. Da førstkyndige kom til og konstaterede slægtskabet med Sequoia sempervirens, fik det nye unikum tildelt navnet sequoia gigantea, som det har båret uantastet siden. De kaldes også Sequoiadendron gigantea.

Gigantea kendes let fra sempervirens på koglerne, der er ægstore, og på nålene, der er syleformede og ikke flade som hos sempervirens. Gigantea er stedsegrøn.

I modsætning til sempervirens kan gigantea kun formeres ved udsåning af frø, der er så små, at der går godt 100 på 1 gram.

Såvel barkens som veddets indhold af garvesyre gør giganterne usædvanlig modstandsdygtige over for plantesygdomme, råd og insekter. Kævler, der har ligget i skoven i århundreder kan være ganske friske. Barken kan blive ca. 60 cm tyk, og stammen ved basen 11–12 m i tværmål eller 35–38 m i omkreds. Kernen består af ved, som kan have været dødt i årtusinder; kun det inderste barklag og de yderste ringe eller splinten sørger for tilførsel af

vand og næring til grenene, kvistene og nålene.

Giganterne lider af samme svaghed som sempervirens: de mangler pælerod og står og falder med styrken af det overfladiske rodnet. De er – om muligt – endnu mere sejlivede end sempervirens. En stor del af dem har været angrebet af ild, uden at det har fået dødelige følger. I et tilfælde har ilden udhulet et træ helt ind til kernen og frembragt en anelig hule. Dette træ er kendt som »Room Tree«. I »Fallen Monarch« har ilden brændt så stor en hule, at denne har kunnet tjene som bolig for en pioner; senere siges der at have været saloon i hulen, mens det er sikkert, at rytteriet benyttede hulen som stald under patruljering i skoven. Selveste H. D. Tharp, giganternes opdager, levede i mange år i en hule, som ilden havde brændt i en falden kæmpe.

I en del træer er der brændt kløfter på indtil 20 m i højden; sårene heles efterhånden. Et sjak har måttet opgive at gennemsave en gigant i sin tid; såret er nu lægt, og kæmpen kendt under navnet »Sawed Tree«.

De største og mest imponerende giganter har særlige navne, og det samme er tilfældet med de største og skønneste grupper.

Indkørslen sydfra til Giant Forest vogtes af de fire gardere (Guardsmen), og i selve skoven vokser General Sher-

man, der med en højde af 83 m, et tværmål på 11¼ m, en omkreds på 35–36 m i brysthøjde og en vægt på ca. 2.000 ton anses for at være det mægtigste af alt levende på Jorden. Alderen anslås til 3500 år, og det menes, at generalen og hans ligeså gamle kolleger vil have mulighed for at overleve til år 5000 og dermed også blive det ældste af alt levende på Jorden.

Hvis General Sherman blev forsynet med en tunnel ligesom det omtalte kandelabertræ og Wawona Træet i Yosemite National Park, kunne tre biler samtidig køre igennem uden at risikere skrammer.

Af andre kendte træer i Giant Forest kan nævnes General Lee I og McKinley (89 m høj) samt Kongresgruppen, i hvilken Senatet og Repræsentanterne udgør særlig smukke eksempler af gigantterne.

Siden 1940 findes der nu i området to nationalparker med ialt 24 sequoialunde: Sequoia National Park og Kings Canyon Park. Med en højdeforskel på over 2440 m mellem top og bund er denne canyon Amerikas dybeste.

Næst Giant Forest i Sequoia National Park er General Grant Lund i Kings Canyon Park bedst kendt. I denne lund vokser først og fremmest General Grant, der skal være smukkere, men knap så mægtig som General Sherman. General Grant er nationens juletræ, ved hvilket juleceremonierne finder sted. Kongressen har vedtaget, at dette træ skal være en national helligdom til ære for Amerikas faldne soldater. Ikke langt fra General Grant vokser General Lee II og Sawed Tree, og det er i skyggen af disse kæmper, at »Fallen Monarch« hviler.

Såvel sempervirens som gigantea skal have vokset i Californien i ca. 40 millioner år. De har med andre ord overlevet istiderne.

Giganterne i Giant Forest er i dag levende forbindelsesled til forhistorien; som race går de helt tilbage til dinosaurustiden. I følge forsteningerne skal sequoia-genen være blevet til i den mesozoiske periode for mere end 100 millioner år siden og have floreret på den nordlige halvkugle, indtil istiderne udryddede de fleste.

Dette mente man også var tilfældet med den kinesiske Metasequoia glyptostroboides, som man kendte fra forsteninger, men i 1941 fandt professor

Solen skinner mellem de enorme stammer i Humboldt County, Californien.

T. Kan i provinsen Szeschwan i Sydvestkina nogle kæmpetræer, som han aldrig før havde set. Befolkningen kaldte dem Shui-sa, hvilket betyder vandgran. Det første træ, professor Kan fandt, var kun ca. 33 m højt, men senere er der fundet adskillige, af hvilke flere skal være indtil 100 m høje. Takket være planteskoleer Hilmar Glæsels indsats lykkedes det i 1947 at få 13 metasequoia-frø til at spire i Hørsholm Planteskole, og siden er der ved hjælp af en særlig teknik produceret et stadigt voksende antal vandgraner, af hvilke der nu findes 7 forskellige kloner på skolen. Nogle har lange og andre korte nåle, nogle har lysere og andre mørkere nåle osv. Også barken er forskellig på klonerne. Som følge af barkens elastiske egenskaber er vandgranerne velegnede som parkerings træer; de skrammer ikke vognene ved sammenstød.

Hr. Glæsel har en betydelig eksport til de andre nordiske lande og – til Grønland, hvor vandgranerne nu trives godt, og hvor de ifølge forsteninger skal have trivedes i den forhistoriske tid.

Vandgranen er meget hårdfør, da dens naturlige voksested ligger 800–1000 m over havet i et om vinteren koldt og snerigt klima. I Finland har unge metasequoia uden skade tålt ned til -30° C, og selv sen nattefrost har heller ikke skadet de unge træer.

Den 3. maj meddelte bladet "San Francisco Chronicle", at den næsten 2000 år gamle, 78 meter høje Sequoia, Wawona Tunnel Tree var styrtet. Træet var verdensberømt på grund af den tunnel, der i 1881 blev skåret gennem det. Millioner af turister har gennem årene fotograferet tunnel-træet.

Metasequoia ligner meget taxodium, men har bl. a. dobbelt så brede småskud, der fældes om vinteren. Væksten er let og graciøs, og nålene, der kommer tidligt om våren på de nydannede småskud, har en lys, friskgrøn farve, der om efteråret inden fældningen får en smuk, gulbrun høstkolorit. Der er følgelig tale om en smuk og værdifuld fornyelse til vore haver, anlæg, parker og skove.

Den amerikanske gigantea produceres også i Hørsholm, hvorimod sempervirens ikke kan overleve i strenge vintre.

Det er nævnt, at de ældste giganter i Giant Forest skal være ca. 3500 år, og at de har chance for at overleve til år 5000 og dermed opnå en ælde af 6500 år, hvilket skulle blive en imponerende verdensrekord for alt levende. I øjeblikket indehaves rekorden imidlertid af børstekoglefyren, Pinus aristata, der vokser i Inyo National Forest i White Mountains i det østcentrale Californien. Der er fyr i denne skov, som er mere end 4000 år gamle, og det ældste eksemplar skal endog være over 4600 år gammelt. Men alle disse gamle fyr er faktisk levende lig uden chance for at kunne tage kampen op mod giganterne, der langsomt og sikkert skulle blive det ældste af alt levende, selv om der kan gå henved et par tusind år, inden dette sker.

De gamle fyr er kun 3–9 m høje, men de kan være ret tykke. Patriarken, som kun er 1500 år gammel, er således godt 11 m i omkreds. Højden er ikke opgivet, men må være adskillige meter efter fotografierne at dømme.

Der findes naturligvis også høje træer uden for Californien; i Ryderwood, staten Washington, vokser en ca. 99 m høj douglasgran (Pseudotsuga taxifolia), i Styx River Valley, Tasmanien, en godt 98 m høj Eucalyptus regnans og endelig i Victoria, Australien, ligeledes en eucalyptus, men den er kun 93 m høj.

Som et kuriosum kan nævnes, at Galilei (1564–1642) havde den opfattelse, at et træ ikke kunne nærme sig 100 m i højde. Han vidste ikke, at der ude i verden groede træer, som var et godt stykke over 100 m, og man kendte ikke på den tid vandmolekylernes vældige cohæsive kræfter, der kan trække vand med næringsstoffer fra jorden mere end 100 m op gennem hårkarene til de højeste blade eller nåle. Ingen ved endnu, hvor højt det er muligt for træerne at blive, men såvel de cohæsive kræfter som rodnettet og vinden må i forening sætte en øvre grænse for træhøjden.

Ledige højskoleadjunkture og kandidatstipendier

Ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole er nogle højskoleadjunkture og kandidatstipendier ledige til uddeling i efteråret 1969.

Angående de to kategorier af stipendier bemærkes følgende:

1. Højskoleadjunkturene uddeles for et tidsrum af indtil 3 år til kandidater, der har vist udprægede evner for videnskabelig forskning inden for højskolens fagområder, herunder til tidligere kandidatstipendiater eller andre stipendiater, for at de pågældende kan få fornøden arbejdsro til at fuldføre doktordisputationer eller lignende.

Der kan pålægges højskoleadjunkterne en begrænset undervisningsmæssig arbejdsbyrde f. eks. afholdelse af 1 eller 2 ugentlige forelæsninger eller lignende inden for områder, der har nær tilknytning til deres særlige forskningsopgaver.

2. Kandidatstipendierne kan tildeles såvel kandidater, der netop har bestået eksamen, som kandidater, der i nogle år har været beskæftiget ved praktisk arbejde og som ønsker at komplettere deres uddannelse ved licentiatstudium eller ved selvstændigt forskningsarbejde inden for højskolens fagområder.

Såfremt det skønnes naturligt, kan det pålægges kandidatstipendiaterne i indtil 8 timer ugentlig at yde bistand ved undervisningen eller andet institutionsarbejde uden for det egentlige forskningsarbejde.

Kandidatstipendierne tildeles for 1 år med adgang til forlængelse for yderligere 1 år, eventuelt yderligere med $\frac{1}{2}$ år og undtagelsesvis for 2 gange $\frac{1}{2}$ år.

Forlængelse af kandidatstipendier, der udløber i perioden 1. december 1969 til 31. maj 1970 vil kun kunne finde sted efter ansøgning herom.

Stipendiebeløbet udgør for begge kategorier af stipendier et beløb, der svarer til lønnen for en amanuensis (kontraktlønnat eller i tjenestemandstilling). Stipendiebeløbet fastsættes under hensyn til den pågældendes hidtidige lønmæssige placering i anden stilling.

Ansøgning om at komme i betragtning ved uddelingen af stipendierne affattes på ansøgningsblanketter, der udleveres på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration og indsendes inden 1. oktober 1969 til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowsvej 13, 1870 København V. Ansøgningen skal indeholde oplysninger om det tidspunkt til hvilke et stipendium tidligst kan tiltrædes.

LITTERATUR:

National Geographic (Magazine), Washington D. C., USA.

Juni 1954

Marts 1958

August 1959

Juli 1964

Juli 1966

Ejendomsvurdering 1969 og 1965. Normalskovsværdier.

Bonitet

		I	II	III	IV	V	VI
Bøg							
Omdriftsalder	år	110	120	130	140		
Vurdering 1965	kr.	2500	2015	1580	1140		
Vurdering 1969	kr.	3200	2280	1715	1125		
Ændring	%	+28 %	+13 %	+9 %	÷2 %		
Eg							
Omdriftsalder	år	130	140	150			
Vurdering 1965	kr.	3500	2900	2140			
Vurdering 1969	kr.	3200	2340	1715			
Ændring	%	÷9 %	÷19 %	÷20 %			
Ask							
Omdriftsalder	år	80	80	80			
Vurdering 1965	kr.	1730	1230	540			
Vurdering 1969	kr.	2450	1810	820			
Ændring	%	+42 %	+47 %	+53 %			
Andet løvtræ							
Omdriftsalder	år	80	80	80			
Vurdering 1965	kr.	860	610	410			
Vurdering 1969	kr.	1790	1390	850			
Ændring	%	+108 %	+127 %	+107 %			
Rødgran							
Omdriftsalder	år	50	60	70	80	90	90
Vurdering 1965	kr.	6200	5300	4080	2850	1700	920
Vurdering 1969	kr.	8250	5750	3700	2075	1500	870
Ændring	%	+33 %	+9 %	÷9 %	÷28 %	÷12 %	÷6 %
Skovfyr							
Omdriftsalder	år		80	80			
Vurdering 1965	kr.		4160	2150			
Vurdering 1969	kr.		2100	1350			
Ændring	%		÷50 %	÷55 %			
Bjergfyr							
Omdriftsalder	år		60	60			
Vurdering 1965	kr.		190	130			
Vurdering 1969	kr.		330	160			
Ændring	%		+67 %	+23 %			

14. almindelige vurdering af skove og plantager

Under 26. juni 1969 har Statens ligningsdirektorat til samtlige vurderingsråd og de skovsagkyndige medhjælpere udsendt cirkulære om vurdering af skove og plantager ved 14. almindelige vurdering pr. 1. august 1969. Eksemplarer af cirkulæret kan købes hos J. H. Schultz Boghandel A/S, Møntergade 19, 1116 København K, tlf. (01) 14 11 95.

I cirkulæret findes de nye regler og tabeller til brug ved vurderingen. Sammenlignet med de tilsvarende tabeller ved forrige vurdering er sket den ændring, at 1969-tabellerne for de forskellige driftsklasser angiver venteværdien pr. ha uden fradrag for generalomkostninger. Venteværdien er beregnet ud fra en rentefod på 4 % p. a. Tabellerne og de dertil hørende kurver

benyttes til en aldersklassevis beregning af venteværdien uden fradrag for generalomkostninger. Fra det således udfundne beløb trækkes de kapitaliserede generalomkostninger, som bestemmes efter en tabel med indgang efter den gennemsnitlige venteværdi (uden generalomkostninger). De i tabellen anførte generalomkostninger er angivet med fradrag for ejendomsskatter og mængde-afhængige udgifter (som er opgjort til 6,- kr. pr. m³) og med regulering for indtægter af tjenestesteder m. v., således at de af tabellerne udfundne nettoværdier angiver selve skovens værdi uden tjenestesteder. Værdien af tjenestestederne tillægges senere.

For nåletræsbevoksninger i landsdelene øst for Storebælt reduceres de efter tabellerne beregnede værdier med 10 %.

Generalomkostningerne er i den i cirkulæret anførte tabel sat i relation til venteværdien uden generalomkostninger. Med stigende venteværdi (uden generalomkostninger) vokser generalomkostningerne i tabellen fra 38,- kr. til 290,- kr. pr. ha, eller, kapitaliseret efter 4 % p. a., fra 950,- kr. til 7.250,- kr. pr. ha, således at generalomkostningsandelen falder fra 95 % til 48 %.

En sammenligning med vurderingstabellerne fra 1965-vurderingen er søgt foretaget i hosstående tabel. Sammenligningen er vanskelig på grund af ovennævnte problemer vedrørende generalomkostningerne. Ved sammenligningen har man benyttet den generalomkostningsprocent, der svarer til normalskovsværdien ved standardomdriftsalderen, f. eks. for bøg af bonitet I 110 år og bonitet II 120 år.

Vurderingstabellerne gælder for normale forhold, hvorfor selv et trametesangreb på 25 % ikke giver anledning til ændring i værdierne, hvorimod der skal gives tillæg for værdifulde træarter, større masse end normalt, overstandere m. m.

Særlige indtægtskilder såsom pynte-grønt og juletræer medtages i forskelsværdien, mens udlejning af arealer til campingplads, restauration, iskageboder, bompeng og grussalg medtages i grundværdien ved en kapitalisering med 10-15 gange nettoindtægten. Disse særlige indtægtskilder bør derfor belastes med en rimelig andel af

administrationsudgifter, generalomkostninger samt udgift til anlæg og drift, og ikke kun, som det ofte synes at være tilfældet, med de direkte »høstningsudgifter«.

Sluttelig kan vedrørende generalomkostninger i den nye vurderingstabel anføres, at tabellens tal gælder for skovejendomme over ca. 600 ha. For mindre skovejendomme skal der regnes med mindre generalomkostninger, således for skovejendomme på 450–600 ha ÷ 5 % og for ejendomme under 50 ha ÷ 20 %.

FIG. 1: SKRUEN med spiralformede knive og skruerullebord.

FIG. 3: Fældning og bunkelægning med fælder-bundter.

TEKNISK NYT

SKRUEN – Afkvistningsmaskine

Skovteknisk Institut besøgte i juni måned Kockum Söderhamn for at besøge afkvistningsmaskinen – SKRUEN. Denne maskine type 76BBk (fig. 1 og 2) er beregnet til at afkviste træer af mindre dimensioner i bundter på 2–10 træer svarende til 1 m³. Maskinen kan dog afkviste træer op til diameter på 60–70 cm.

SKRUENS produktion er praktisk taget uafhængig af trædimensionen. Det tager således cirka samme tid at afkviste et bundt stammer på 1 m³ som at afkviste et enkelt træ på 1 m³. Produktionen 200–300 m³ pr. dag er så stor, at det i mange tilfælde er tilførs-

len af træer (indmadningen), der sætter grænsen.

SKRUEN består af følgende hovedkomponenter (se figurer): Indmad-

ningstrug, 3 fremføringsruller, kapsav, 2 ruller med spiralformede knive, som foretager afkvistningen, et fældbart rullebord, der vender stammer under afkvistningen samt førerhus. Den drives af en 124 hk Scania Vabis motor og er ikke selvkørende.

SKRUEN var opstillet på en oparbejdningsplads, der var anlagt i forbindelse med en renafdrift af gran.

Arbejdsforløbet i hele skovningsprocessen var følgende: Træerne blev fældet og samlet i bundter af Kockums Fælder-bundter, se fig. 3. Herefter blev træbundterne slæbt frem til SKRUEN af to skovtraktorer. En lastemaskine placerede bundter af træer i SKRUENS indmadningstrug, se fig. 4. Bundtet blev drevet 6 meter frem af fremføringsrullerne, hvorpå de blev kappet og afkvistet, mens skruerullebordet var slået op. Når stammerne var afkvistede (30–40 sek.) blev rullebordet fældet ned og stammerne trillede

FIG. 4: Stammer placeres i SKRUENS indmadningstrug. Bemærk endvidere udmadningen af færdige stokke samt førerhuset.

ud, hvorefter de blev stablet af endnu en lastemaskine.

Det færdige produkt bestod af 6 meter lange stammer, der var vel afkvistede. Den samlede maskininvestering var ca. 1,3 mill. kr., hvoraf prisen for SKRUEN udgjorde 450.000 kr. Med en timepris på 500 kr. og en timepræstation på 25 m³ vil fældning, udslæbning, afkvistning og stabling kunne udføres for 20 kr. pr. m³.

Den her omtalte SKRUE og skovningsmodel har næppe større interesse for danske forhold, hvorimod SKRUEN som princip har stor interesse til afkvistning af nåletræ i mindre dimensioner. Besøget hos Kockum Söderhamn var et led i det forsøgsarbejde, der for tiden udføres (i samarbejde med Det Danske Hedeselskab og Novopan Træindustri A/S) til belysning af problemerne vedrørende rentabel skovning, afkvistning og transport af småt nåletræ. Forsøgsarbejdet ventes ikke afsluttet i indeværende år, men betydningsfulde konklusioner vedrørende dette vigtige emne vil dog kunne påregnes i de kommende måneder.

P. T. Brenøe

FIG. 2: SKRUEN med fremføringsruller og kapsav.

Tohjulet drivkærre (Druestrupkærren)

Til udkørsel af kævler (særlig 2,6 m kævler) har skovbrugsentreprenør Hans E. Jensen, Frenderup, på Druestrup Maskinværksted fået fremstillet en tohjulet drivkærre monteret med en hydraulisk kran (Vindelbjørn Sk 600).

Druestrupkærren

Kærren er fremstillet over en FDV militærvogn, hvorfra man har benyttet chassisrammen, bagtøjet med hjul og differentiale. Kærren med kran har en egenvægt på 2,5 tons og en lasteevne på 8 tons. Kærrens drev er mekanisk og beror på, at traktoren (Volvo 350) har drivhjulafhængigt kraftudtag, hvilket vil sige, at omdrejningstallet på kraftudtaget står i et bestemt forhold til drivhjulenes rotationshastighed, uanset hvilket gear traktoren køres i. Drevet kan kun benyttes i traktorens 6 laveste gear. Ved kørsel på landevej frakobles drevet på vognen enkelt ved at fjerne to bolte.

Kærren og kranmonteringen er solidt

konstrueret, og det har da også vist sig, at i de 5 måneder, hvor vognen er blevet benyttet til udkørsel af 2400 m³ kævler, har der ikke været reparationer for over 500 kr. på trods af ofte meget vanskelige udkørselsforhold.

Skovteknisk Institut har på Lystrup og Jomfruens Egede skovdistrikt udført et kort metodestudie på Druestrupvognen.

Udkørselen foregik i en 70 årig bøgebevoksning med spredt stormfældet træ. Terrænet var meget blødt og fugtigt og må karakteriseres som særdeles vanskeligt til transport af træ.

Køretøjet viste sig på trods af de meget vanskelige forhold velegnet til udkør-

sel af kævler takket være det mekaniske drev på Druestrupkærren. Endvidere viste kærren en udmærket krængningsstabilitet.

Metodestudiet omfattede 8 læs med ialt 124 kævler, svarende til 24,21 m³. Den gennemsnitlige læstørrelse var 3,0 m³ varierende fra 2,3 til 3,5 m³, mens udslæbningsafstanden var 150 meter. I tabel I fremgår resultatet af metodestudiet.

Tabel I.

Enhed	Læs	m ³
Min. pr. enhed	24,6	8,1
Enh. pr. effektiv time	2,4	7,4
Enh. pr. 8 timer	13,4	40,8
Enh. pr. arbejdspladstime	1,7	5,1

I tiden 15/11 1968–1/5 1969 har skovbrugsentreprenøren med Druestrupkærren udkørt ialt 2433 m³. Hertil har tidsforbruget på arbejdspladsen været 798 timer. Timepræstationen

har således været 3,1 m³ eller 61 % af den under metodestudiet målte præstation.

Prisen på kærren alene kan opgives til 15.500 kr., mens prisen på kranen er 19.000 kr. Hele køretøjet incl. traktor står til ialt 65.000 kr. Med en afskrivningstid på 5 år og en rentefod på 10 %, samt en aflønning af føreren med 30.000 kr. om året vil køretøjet årligt koste 56.770 kr. eller med 1600 timer om året 35,50 kr. pr. time.

Med Druestrupkærren har skovbruget fået endnu et velegnet køretøj, som kan bidrage til løsning af transportproblemerne på arealer med fare for fastkørsel.

Nærmere oplysninger om Druestrupkærren fås ved henvendelse til Druestrup Maskinværksted, telf. (03) 698 Ulse 55.

P. T. Brenøe

Gødskning af skov i Sverige

Af afdelingsleder, dr. agro.
H. Holstener-Jørgensen,
Statens forstlige Forsøgsvæsen.

I de senere år er der – målt i ha – blevet gødet betydelige skovarealer i Sverige. Der har i første række været tale om kvælstoftilførsel, og man har næsten overvejende benyttet den billigste faststof kvælstofkilde, urea. Fra dansk side har man interesseret fulgt udviklingen i Sverige, og der er flittigt blevet stillet spørgsmål vedrørende mulighederne for praktisk gødskning i Danmark. Dette behov for oplysning førte til, at den forstlige forsøgskommission nedsatte et gødningsudvalg, som siden 1967 har foranstaltet, at en større serie forsøg er blevet anlagt. Disse forsøg må løbe i nogle år endnu, før de kan give brugbare svar. I mellemtiden vil man formentlig stadig med interesse følge rapporter fra nabolandene, og en af de seneste rapporter er af betydelig interesse og fortjener en omtale.

Det drejer sig om den seneste svenske statistik over skovgødskning og forbrug af gødning til dette formål. (Holstener 1969). Hvis man holder sig til oplysningerne vedrørende gødskning af højbund, så viser de det forløb, som er gengivet i tabel I.

Tabel I. Gødet højbundsareal i Sverige i perioden 1962–68.

år	ha gødet
1962	4017
1963	5996
1964	11500
1965	40208
1966	106131
1967	100285
1968	81026
planlagt 1969	78000

Fra 1962 til og med 1966 viser tallene en meget progressiv udvikling. Imidlertid blev 1966 kulminationsåret og 1968 viser en betydelig nedgang i gødet areal (godt 20 %). Hvis planerne bliver fulgt, vil der i 1969 kun blive tale om en mindre, yderligere reduktion. Rapporten giver ingen endelig forklaring på nedgangen, men nøjes med at antyde, at den kan hænge sammen med faldende vedpriser og deraf følgende mindsket interesse for forøgelse af produktionen.

Det er nyttigt at gøre sig klart, at nok er de tal, som gengives i tabel I store efter danske forhold. Der er til dato gødet ca. 355.000 ha skov i Sverige, men det er trods alt kun ca. 1,5 % af det svenske skovareal.

Endelig får man også en anden oplysning fra rapporten. Som nævnt er der først og fremmest tale om kvælstofgødskning, og hidtil har man næsten udelukkende anvendt urea. I 1966 var kun 0,2 % af den anvendte kvælstofgødning i anden form. I 1967 anvendte man 3 % andre kvælstofgødninger og i 1968 er forbruget af anden gødning steget til 31 %. Baggrunden for dette er, at man i flere og flere tilfælde har konstateret, at urea ikke har givet de forventede udslag. Dette sættes i forbindelse med et kvælstof-tab (jfr. Holstener-Jørgensen 1963). Det bliver interessant at følge de kommende års udvikling i Sverige.

LITTERATUR

- Holstener, H. 1969: Skovgødsling i Sverige. – *Växtnäringsnytt* 25,2:27–32.
Holstener-Jørgensen, H. 1963: Anmeldelse af Volk, G. M. 1961: Gaseous loss of ammonia from surface – applied nitrogenous fertilizers. – *Dansk Skovforen. Tidsskr.* 48:103.

Statsbidrag til skovveje i Sverige

I Sverige bevilges der statsbidrag til anlæg af næsten alle skovbilveje i privat-skovbruget.

I 1966/67 blev der bevilget følgende offentlige bidrag til bygning af bilveje i privat-skovbruget: Antal vejanlæg: 312 stk. – Samlet vejlængde: 1287 km. – Godkendt omkostning: 36,2 mill. kr. – Bevilget bidrag: 16,7 mill. kr.

De veje, der ydes bidrag til, kan deles i forskellige kategorier: 1) *Bygning af private veje* som antages at få væsentlig betydning for transport af ved med motorkøretøj. – 2) *Kombinerede vejanlæg*: D.v.s. veje som bygges med henblik på forstlige interesser samt til andre formål, f. eks. turisme. – 3) *Ombygning af eksisterende veje*. Der kan gives statsbidrag til ombygning eller udbedring af ældre veje, hvis det er en betingelse for at kunne anvende vejen til transport af tømmer på en formålstjenlig måde.

Skogsstyrelsen i Stockholm fordeler skovvejbevillingen imellem de enkelte skovvårdsstyrelser på grundlag af generalvejanlæg, behov og skøn. – Skovvårdsstyrelserne bevilger og udbetaler bidrag til de enkelte skovvejanlæg indenfor ram-

men af den bevilling skogsstyrelsen hvert år har tildelt dem.

Bidrag til bygning af skovveje må normalt ikke overstige 50 % til skovhovedveje eller 40 % til andre skovveje af den anlægsudgift som skogsvårdsstyrelsen godkender. I praksis betales sædvanligvis 50 % til skovhovedvej af højere klasse, 40 % til de øvrige skovveje; dog kun 25 % for veje, hvor lastbiler kun kører om vinteren, personbiler også om sommeren, hvor der køres med ganske lav hastighed.

Dersom skovhovedvejen er af særlig interesse for friluftslivet kan bidraget sættes til maksimalt 70 % eller, hvor der foreligger specielle grunde til maksimalt 85 % af den godkendte omkostning.

P. H.

NOTER

Træ imprægneret med plastic

På »Wood Research Center« i Stockholm er udviklet en metode til plasticimprægnering af træ, der giver en merudgift på ca. 10 kr. pr. m². Der foretages en injektion i træet, som derefter bestråles. Til forskel fra lignende metoder udviklet andre steder, arbejder man her med en imprægnering, der udelukkende finder sted lige under træets overflade, og man får således et betydeligt billigere og lettere produkt.

Den nye proces, der kaldes »skinpreg«, anføres at være specielt anvendelig til behandling af gulvmaterialer bestående af blødt træ som fyrretræ, og der er med held anvendt såvel urea som melamin og blandinger af de to produkter. Behandlingen skulle give en overflade, der er modstandsdygtig mod ridser. (Ing. Ugeblad, 9.5.1969)

P.H.

Traktorulykkerne i Sverige

Der foreligger fra Sverige en statistisk beregning over traktorulykkernes udvikling i de senere år. Året 1961 var et virkelig mørkt år for landets traktorførere. Ved 41 ulykker omkom ikke mindre end 33 personer. 195.000 traktorer var i brug.

Seks år senere var antallet af traktorer steget til over 250.000 stk., men ulykesantallet var da knap på det halve af tallet i 1961, og dødsfaldene var gået ned til 11. I mellemtiden havde hveranden traktor fået førerbeskyttelse i form af førerhus eller lign.

En hybridpoppels bemærkelsesværdige vækst

I foråret 1960 blev der i en skov ved Skive udplantet et mindre antal 0/1 hybridpoppel (O.P. 42). Poplerne blev indkøbt i Hedeselskabets Centralplanteskole ved planteskolebestyrer I. Nyholm.

Poplerne er krydsninger mellem P. maximowiczii (female) og P. trichocarpa (male). På foranledning af Oxford

Paper Company i Maine, USA blev hybridens skabt af A. B. Stout og E. J. Schreiner. Initialerne O.P. har således forbindelse med Oxford Paper.

I december 1968 foretog Det danske Hedeselskabs Plantageregulering ved skovtaksator J. Lundberg en opmåling af en gruppe på 7 træer med nedenfor anførte resultater.

O.P. 42, plantet forår 1960

Træ nr.	Diam., cm i 1,3 m hjd.	Højde, forår 69 m	Højde, forår 66 m	Hjd.tilvækst, m 1966-67-68
1.	17,6	16,8	9,3	7,5
2.	14,7	14,0	7,0	7,0
3.	16,8	16,2	8,6	7,6
4.	19,7	16,6	8,8	7,8
5.	11,7	14,2	6,9	7,3
6.	11,0	13,8	5,9	7,9
7.	10,3	14,0	6,8	7,2

Middeldiam. cm	Middelhøjde 1969 m	Middelhøjde 1966 m	Gennemsnits- højdetilvækst, årlig, 1966-67-68 i m
14,5	15,1	7,6	2,49

O.P. 42 - pl. 1960. Fot. jan. 69.

O.P. 42 - pl. 1960. Fot. apr. 69.

LITTERATUR

Et planteafstandsforøg

I Hedeselskabets Tidsskrift, nr. 6, maj 1969, har E. Oksbjerg, G. West-Nielsen og J. Lundberg skrevet en interessant artikel: »Et planteafstandsforøg i Gedhus plantage«.

Forsøget er anlagt i 1955 i afd. 12 i Gedhus plantage på Karup-fladen. Forsøgsarealet var tidligere hede, som blev skræpløjet og knivharvet i 1952, dybdepløjet med grubber (40 + 10 cm) og knivharvet i 1953. I 1955 foretoges opfuring med planteplov og

grubber, hvorefter tilplantningen fandt sted om efteråret med rødgran, der i nogle parceller blev ammet af japansk lærk, i andre af bjergfyr, og endelig blev nogle parceller renholdt med traktorredskab i 10 år. Ammeplanterne blev indsat i hver andet plantemellemrum.

Den ene forsøgsrække (A2) havde rækkeafstand 3,00 m og den anden (A1) normal rækkeafstand 1,50 m. Da samtidig forsøgsrække A2 havde planteafstand 1,8 m og forsøgsrække A1 planteafstand 1,25 m, havde rødgran i A2 et tredobbelt så stort livsrum som A1.

Hvert vækstincitament findes i de 2 parceller I og II.

Livsrum	Vækstincitament	Rødgranens højde i cm forår 68	
		I	II
A1 Normal afstand (1,5 x 1,25 m)	Bjergfyr	254	304
	Lærk	328	320
	Rensning	325	328
A2 Dobbelt afstand og tredobbelt plads (3,0 x 1,8 m)	Bjergfyr	366	348
	Lærk	435	426
	Rensning	403	391
	Sum	2111	2117

Til tabellen kan yderligere tilføjes, at traktorrensningen er foretaget i 10 år og et ammetræ er plantet for hvert 2. rødgrantræ.

Behandlingsresultatet kan illustreres således ved beregning af gruppevis middeltal af højden:

Vækstincitament	Forsøgsrække og højde		Middelhøjde	Significansgrænse LSD
	A1	A2		
Bjergfyr	279 cm	357 cm	318 cm	30 cm
Lærk	324 cm	430 cm	377 cm	
Rensning	327 cm	397 cm	362 cm	
Middel	310 cm	395 cm		

Konklusionen af forsøget er, at større planteafstand efter 13 års vækst forøger rødgranens højdevækst på følgende måde: Med bjergfyrindblanding fra 279 til 357 cm, dvs. 78 cm, med lærkeindblanding fra 324 til 430 cm, altså 106 cm og med rensning fra 327 til 397 cm, dvs. 70 cm.

Bjergfyr er den dårligste amme, lærk og rensning er – med statistisk sikkert udslag – ca. 15 pct. bedre og iøvrigt lige.

Resultaternes gyldighed er naturligvis begrænset til kulturens alder, stedets

jordbund, periodens lokalklima, måske til rensningens metode og varighed, lærkens og fyrrens proveniens etc., men udslagene for livsrum og bjergfyrrens utilstrækkelighed er så store, at de har generel interesse for hedeskovbruget. Den store afstand gav en øgelse af højdevæksten de første 13 kulturår på 85 cm eller 27 %, hvilket svarer til mindst 75 % øgelse af volumen for middeltræet.

Forsøget i Gedhus plantage taler stærkt for en generel forøgelse af planteafstanden for rødgran i hedeområder-

ne (2000–2500 planter pr. ha + hjælpetræer). Fordelene vil være 1) besparelse i kulturudgift, 2) undgåelse af de første tabsgivende tyndinger, 3) forbedrede vækstforhold og dermed forbedret forrentningsniveau, og endelig taler meget for, at vi kan regne med 4) en forbedret sundhedstilstand med hensyn til Trametes.

I Gedhusforsøget viser granerne på stor afstand ingen tegn på væsentlig større grovgrønhed.

Særtryk af artiklen kan rekvireres ved henvendelse til Hedeselskabets Plantageregulering, 8800 Viborg.

Et jordforbedringsforøg

I Hedeselskabets Tidsskrift nr. 3, 1969, har E. Oksbjerg, G. West-Nielsen og J. Lundberg skrevet en artikel: »Et jordforbedringsforøg i Dejbjerg plantage. Fosfatgødskning«.

I 1955–56 anlagde Hedeselskabet et jordforbedringsforøg i Dejbjerg plantage i forbindelse med en igangværende tilplantning af et større hedeareal. Forsøget er anlagt på gammel moræne.

Kulturstarten er uhyre træg i området. Ældre bevoksninger har trods den træge start en slutbonitet på 6,5, hvad der svarer til middelboniteten af rødgran i mange af de vestjyske bakkeopplantager.

Forsøget er bygget op som kombinationsforøg og forsøgsplanen behandlede 3 faktorer:

- Hvad betyder skræpløjning og udluftning af heden forud for kulturens anlæg sammenlignet med kulturstarten i rå hede.
- Hvad betyder dybdepløjning til 30 cm sammenlignet med 1) rillepløjning og 2) dybdepløjning til 45 cm.
- Hvad betyder tilskud af mergel, superfosfat, thomasslagge, urea, salpeter og kali i forskellige kombinationer med og uden samtidig dyrkning af rug og gul upin (grøngødskning).

Tilplantningen foretoges i foråret 1959

som rækkevis blanding af ren rødgran og rødgran-ædelgran med lærk som ekstraplante i hvert 2. mellemrum. Planteafstand 1,5 × 1,25 m.

Forsøget må betragtes som foreløbigt, idet træerne kun har vokset 9 somre. Det foreløbige resultat af spørgsmål A med hensyn til betydningen af hedens behandling forud for tilplantningen kan tolkes således: Uden tilskud eller i forbindelse med et alsidigt tilskud,

	Rødgran	Ædelgran	Lærk
Rillepløjning	100	100	100
Dybdepløjning til 30 cm	105	113-116	107-113
Dybdepløjning til 45 cm	107	118-122	108-114

Der er for både ædelgran og lærk en klar og sikker tendens til reaktion på dyberegående jordarbejde, men hovedsagelig kun for dybdepløjning til 30 cm. Tallene for rødgran viser en mindre højdeforøgelse ved dybere jordarbejde.

Udslaget af fosfatgødsning i Dejbjerg

	Relative højder		Skøn stammemasser	
	uden P	med P	Relative uden P	med P
Rødgran	100	250	100	ca. 750
Ædelgran	100	250	100	ca. 750
Lærk	100	175	100	ca. 500

At fosfatgødsning under disse forhold er påkrævet synes indlysende. Hvor store doser fosfat, der skal anvendes for at opnå tilfredsstillende vækst, vides endnu ikke. I Dejbjerg-forsøget er forskellige doser koblet til forskellig behandling i anden henseende, men

		Højder i cm ved fosfattilskud pr. ha:		
		0 kg	4-500 kg	1000 kg
Skrælplojet hede, afd. 85	Rødgran	83 cm	172 cm	175 cm
	Ædelgran	59 cm	112 cm	110 cm
	Lærk	326 cm	455 cm	455 cm
Rå hede, afd. 74	Rødgran	59 cm	158 cm	199 cm
	Ædelgran	41 cm	88 cm	146 cm
	Lærk	207 cm	404 cm	471 cm

Tallene viser, at ca. 500 kg er tilstrækkeligt i forbindelse med udluftning af heden, mens mindst 1000 kg bør anvendes i forbindelse med kultivering af rå hede.

der kun indeholder en beskedent P-dose, har en udluftning af heden gennem fem år en positiv virkning på kulturens start (gennemsnitlig mertilvækst ca. 25 %).

Forsøgets andet hovedspørgsmål vedrører jordarbejde inden tilplantning (B). Hvis vi i delanalyserne sætter de opnåede højder ved rillepløjning = 100, ser de relative højder ved dybdepløjning således ud:

plantage er vel det til dato mest opmuntrende resultat af gødningsforsøgene i hedeskovbruget. Virkningen af fosfatgødsningen er enorm. Hvis forsøget betragtes under et og 0-parcellernes højde sættes = 100, får man følgende relative tal for fosfatgødsning (P-gødsning).

Særtryk kan rekvireres ved henvendelse til: Hedeselskabets Plantageregulering, 8800 Viborg.

Vedex, Dansk Skovindustri A/S i udvikling

Siden rekonstruktionen i 1968 har Vedex arbejdet med forskellige udviklingsplaner, bl. a. fremstilling af byggekomponenter baseret på det af selskabet patenterede produkt FRCW (fire resistant compact wood). Som led heri leveres i august 1969 de første badekabiner fremstillet på virksomheden for en entreprisepå ca. ¾ mill. kr. til Københavns Amts Sygehusvæsen. Da der er konstateret et behov for sådanne præfabrikerede badekabiner, forventer selskabet en betydelig udvidelse af denne nye produktion.

Man har endvidere arbejdet på i højere grad at etablere sig som handelsvirksomhed og producent af færdigvarer til byggeindustrien, specielt baseret på selskabets hidtidige råprodukter FRCW og krydsfinér.

I den anledning indledte Vedex omkring nytår 1968/69 et samarbejde med Aalborg-selskabet A/S Faropan Byggeprodukter, som på daværende tidspunkt virkede som den engelske industri-koncern Reed Paper Group's agent i en del af Skandinavien for byggematerialer. Reed-gruppens sektion for byggematerialer omfatter flere forskellige fabrikker, der fremstiller en lang række produkter, som passer udmærket til skandinaviske byggetønder. A/S Faropan Byggeprodukter har hidtil i særlig grad helliget sig salget af tagbelægnings- og fugematerialer. Da særlig tagmaterialerne indgik som et naturligt led i Vedex-planerne om FRCW- og krydsfinér-tage, kom der hurtigt et samarbejde mellem de to virksomheder igang. Det fælles produkt, der blev et resultat af samarbejdet, sælges nu under navnet Farodex og oplægges f. eks. i øjeblikket på udvidelsen af Gentofte Amtssygehus.

Det viste sig, at den engelske koncern var interesseret i samarbejde om salg af dette og andre fælles produkter, der således var blevet etableret i Skandinavien, og som en konsekvens heraf har Vedex pr. 1. juli 1969 overtaget A/S Faropan Byggeprodukter's organisation, medarbejdere m. v. samt ene-

forhandlingen af nævnte produkter for Skandinavien.

Vedex vil herefter have distriktskontor i A/S Faropan's hidtidige lokaler i Aalborg, som fremtidig skal betjene Jylland og Fyn, i lighed med nyetablerede distriktskontorer for Vedex i Stockholm og Oslo.

Vedex vil på en på selskabets grund nyetableret fliscentral fra begyndelsen af 1970 oparbejde betydelige mæng-

der affaldstræ af bøg ikke alene fra selskabets egen produktion, men også fra andre træindustrielle virksomheder, til bøgeflis, som skal afskibes fra Næstved Havn til eksport. Med Næstved havnevæsen er truffet aftale om etablering af de nødvendige faciliteter ud for selskabets grund med henblik på iværksættelsen af denne afskibning.

Den udvikling, man nu forventer i salget af FRCW, krydsfinér og pro-

dukter fra Reed-gruppen, har ført til, at der i Vedex er taget beslutning om at indstille produktionen af enkeltfinér i løbet af indeværende regnskabsår. Medvirkende til denne beslutning har også været, at produktionen af enkeltfinér kun gav et ringe dækningsbidrag. De råtræmængder, der tidligere har været brugt til enkeltfinér, forventes at indgå i produktionen af FRCW og krydsfinér.

**Projektleder til det
DANSK-THAILANDSKE FYRREFORÆDLINGS-CENTER
i Nordthailand**

Sekretariatet for teknisk samarbejde med udviklingslandene søger til tiltrædelse senest 1. november 1969 forstkandidat med stor erfaring indenfor skovtræforædling. Det er en absolut betingelse, at ansøgeren har et grundigt kendskab til tropisk skovbrug og erfaring med forstgenetisk arbejde. Gode kundskaber i engelsk en forudsætning.

Ansættelsesforhold (2-årig kontrakt) og løn i henhold til sekretariatets gældende reglement for udsendte eksperter.

Ansøgningsskemaer fås ved skriftlig henvendelse til

SEKRETARIATET FOR TEKNISK SAMARBEJDE MED UDVIKLINGS-LANDENE
Amaliegade 7 - 1256 København K.

**Assistent til det
DANSK-THAILANDSKE TEAKTRÆFORÆDLINGS-CENTER
i Nordthailand**

Sekretariatet for teknisk samarbejde med udviklingslandene søger til tiltrædelse 1. oktober eller senest 1. november 1969 forstkandidat med interesse for skovforædlingsarbejde. Gode kundskaber i engelsk en forudsætning.

Regeringsaftalen om projektet udløber i januar 1970, men forventes forlænget for en femårig periode.

Ansættelsesforhold og løn i henhold til sekretariatets gældende reglement for udsendte eksperter.

Ansøgningsskemaer fås ved skriftlig henvendelse til

SEKRETARIATET FOR TEKNISK SAMARBEJDE MED UDVIKLINGS-LANDENE
Amaliegade 7 - 1256 København K.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles jubilæumsfond

Af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles jubilæumsfond er der et beløb til rådighed til uddeling i november 1969.

Beløbet kan anvendes til løsning af opgaver, hvortil der ikke ad de almindelige kanaler kan ydes fornøden støtte, herunder igangsættelse af forskningsarbejder samt støtte til de studerende og deres arbejde. Til sidstnævnte formål skal mindst anvendes en trediedel af det rentebeløb, der er til rådighed til uddeling.

Fondets midler må ikke anvendes til formål, som det efter lovgivningen eller praksis normalt er statens sag at varetage. Renten af det af De samvirkende Kvægavlforeninger skænkede beløb kr. 25.000 skal anvendes til støtte for kandidater, som ved studier i udlandet uddanner sig i kvægavl med henblik på virksomhed i dansk landbrug.

Ved ansøgning om støtte til igangsættelse af forskningsopgaver og lignende, må det godtgøres overfor jubilæumsfonden, at støtte til det pågældende formål ikke kan opnås fra fonds under staten.

Støtte til studerende til dækning af studieudgifter kan ikke bevilges af jubilæumsfonden.

Ansøgninger om at komme i betragtning ved uddelingen affattes på ansøgningsblanketter, der udleveres på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration og indsendes **inden 15. september 1969** til jubilæumsfondens sekretær, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, 1870 København V.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, den 20. juli 1969.

H. C. Aslyng
formand

/ J. Højbye Hansen
sekretær

XII Nordiske Skovkongres

finder sted i tidsrummet 22.-26. juni 1970 i Finland.

Generalsekretariatet for Nordisk Skovunion, der i tiden til og med 1970 opretholdes af Finska Forstföreningen i Helsingfors, meddeler, at der er planlagt i alt 20 forskellige ekskursioner under kongressen, af hvilke 15 med specielle, aktuelle skovbrugsemner. Nyt sammenlignet med ekskursionerne under tidligere kongresser vil være, at hver ekskursion afsluttes med en kort konference, på hvilken ekskursionens hovedemne yderligere behandles i form af referat og foredrag.

Der arrangeres særlige ekskursioner for de i kongressen deltagende damer. Ekskursionsdeltagerne samles direkte på de respektive ekskursioners udgangspunkt mandag aften den 22. juni, og ekskursionerne afsluttes onsdag den 24. om aftenen, når ekskursionsdeltagerne ankommer til Helsingfors. Torsdag den 25. juni afholdes kongressens plenum, hvorefter kongressens officielle afslutning sker ved en festlig sammenkomst om aftenen.

Fredag den 26. juni arrangeres der for interesserede kongresdeltagere udflugter, informationsbesøg m. m.

Der påregnes at ville deltage ca. 1000 repræsentanter for skovbruget i de nordiske lande. Kongressens arrangør er Finska Forstföreningen.

En brochure med nærmere omtale af kongressen og dens ekskursioner vil i november 1969 blive distribueret i samtlige nordiske lande, i Danmark via Dansk Skovforening.

Formand for den særlige kongreskomité er forstrådet V. J. Palosuo, og generalsekretær er forstmästare Teppo Warras.

DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S

ODENSE TELEFON (09) 12 22 22

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

DANSK STÅL INDUSTRI A/S AF 1933
GREJSDALEN PR. VEJLE

Skovhamre
Kiler for træ
Savambolte
Plantehakker
Barkspader
Økser

P. BORK INDUSTRI A/S

OREHOVED

**Alle arter
skovplanter**

i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S

8723 Løsning - Telf. 05 - 65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

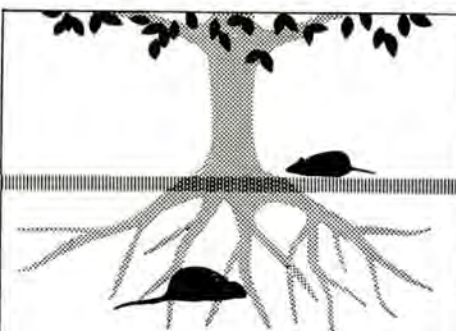
Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon Klarskov 9 (03-782)

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

Tegn annoncer i

Skoven

MUS eller MOSEGRISE

Vi har de mest effektive præparater til udryddelse af disse skadedyr i skoven.

Til mosegrise er Ratin's Tørpræparat både 100% effektivt og praktisk at arbejde med.

Vi har service-afdelinger over hele landet. Henvend Dem til os og få alle oplysninger.

RATIN'S
VALDHOFFTOR

Tlf. (01) 34 38 80* - Virginiavej 11 - Kbh. F.

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhastруп«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsøs Planteskole

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prislister. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplantekulturene står under Herkomstkontrollen med Skovfrø- og planter.

Forstplanteskolen, Verringe

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter«

Alle Slags Skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prislister

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

Eg og Lærk

købes til specialbrug

KARSHOLTE SAVVÆRK

v/V. Barner Jespersen . Dianalund
tlf. Dianalund 77

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens.
Tlf. Hansted 46 (05-636911).

Skov-, Læ- og Hækplanter samt
Planter til Vildtremiser

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen
med Skovfrø og -planter

Hyllinge Savværk 4/5

(03) 744 Hyllinge 64 *

Dansk

Skovkontor

Skovbrugskemikalier
Skovbrugsredskaber
Skovhegn

Postbox 1, 4700 Næstved.
Tlf. (03) 760 Nyland 110

Støt

Skovens

annoncører

DANSK STÅLGÆRDE

bedste hegn til
mark og skov

AKTIESELSKABET NORDISKE KABEL- & TRAADFABRIKER

Tree-Farmer, 1 1/2 år gammel

brugt efter stormfaldet på Bornholm, er nu til salg.

Henvendelse: Sellesborg Maskinstation, Tlf. Lobbæk 99 eller
Bornholms Skovdistrikt, tlf. Aakirkeby 6.

VIL DE HAVE PENGE? MASSER AF PENGE.....

så sælg Deres produktion af pyntegrønt til mig. Jeg betaler absolut Danmarks højeste pris, alt efter kvalitet og længde; et hvilket som helst parti, stort eller lille, er jeg køber til. Henvend Dem hurtigst muligt af hensyn til tilrettelæggelsen af eksporten, og jeg kommer og ser, hvad De har og aftaler leveringstid.

Juletræer af Nordmanniana og Nobilis 1. og 2. kvalitet fra 3/4 til 6 m også krydsninger.

Klip af Nordmanniana 1. og 2. kvalitet, Nobilis 1 - 2-3 og ekstra blå købes. Ædelgran af 20-30 årige bevoksninger, og ellers alt andet finere pyntegrønt, Buskbom - Retinospora - Cryptomeria J. - Cypres - Rødeg fra yngre bevoksninger. Koncener Dem om mig, og De vil alle dage få flere penge hjem. Ring eller skriv et brev til

Reinholdt Anderson

»Pynten« pr. Birkerød st. Telefon 81 05 66-81 39 49
bedst aften privat. »Pyntegrønt engros«

WILLIAM HARDING v/R. HERNÖE
Viktoriagade 6 - 1655 København V - Tlf. (01) 21 23 96

LUG ALL Wire-Skraldetalje

Leveres med kapaciteter fra 680-1800 kg.

Egenvægt fra 3-7 kg - Universel anvendelse!

EUREKA Wirelåse

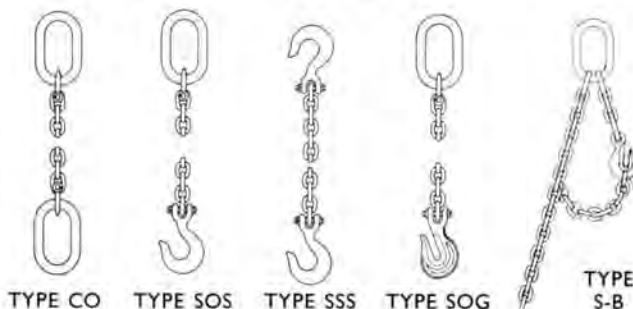
Forlang prospekter!

ACCOLOY KUPLEX Stålkæderne

Det mest rationelle system for samling af kæder og komponenter, således at kædeslæng kan samles og leveres efter opgave med kort varsel!

ACCOLOY KUPLEX systemet består af bæringene, kæder, kroge og samleled, som kan sammensættes til alle tænkelige opgaver!

Alle dele er fremstillet af AMERICAN CHAIN & CABLE COMPANY INC., sænksmedede og varmebehandlede til stor hårdhed og styrke! Brinell hårdhed 300, brudstyrke 105 kg/mm², min. forlængelse ved brudprøve 15 pct.

TYPE CO TYPE SOS TYPE SSS TYPE SOG TYPE S-B

Kæde og komponenter må aldrig udglødes!

Kæderne er en ny type, der er overfladebehandlede med Molybdendisulfid - tørlubricant smøremiddel, som sikrer nedsat slidtage og hæmmer angreb af rust og snavs.

TYPE S-B CROSBY-LAUGHLIN:

leveringsprogram bl.a.

- C. L. Sjøkler
- C. L. Lastkroge
- C. L. Svirvelkroge
- C. L. Øjebolte
- C. L. Bardunstrammere
- C. L. Wireblokke-Kasteblokke
- C. L. Slyngkovse

De kan **spare penge** ved **nu** at købe

Usko plastvæksthus

af vort lager fra foråret 1969, idet der desværre sker prisstigning på næste sending fra Finland.

rødgran sået primo april –
fotograferet 4 mdr. gamle –
højde 20 cm.

De husker sikkert, at De ved at så i april i

Hasselfors Bruks gødede spagnum i Usko plastvæksthus
på 4 måneder opnår

ca. 20 cm høje rødgran

- 60 – – eg
- 150 – – ær
- 70 – – rødæl
- 25 – – cypres
- 15 – – nobilis
- 40 – – lærk o.s.v.

Vi imødeser Deres venlige telefonopringning.

Guldbæk Jørgensen

Svalhøj, 3790 Hasle – tlf. 03.964 Hasle 157